

Recenzja rozprawy doktorskiej Pani mgr Marty Szmyd pt. *Duch ukryty w drzewach. Tradycja i sztuka japońskiego ciesielstwa* przygotowana w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora w dyscyplinie sztuk plastycznych i konserwacji dzieł sztuki, procedowanym przez Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Dokumentacja doktorska

Podstawą przygotowania recenzji są materiały dostarczone w formie papierowej i elektronicznej.

Forma papierowa to:

1. Marta Szmyd *Duch ukryty w drzewach. Tradycja i sztuka japońskiego ciesielstwa* – dysertacja, format 297 x 210 mm, objętość 153 numerowanych stron, twarda oprawa;

Formie papierowej dokumentacji towarzyszy pendrive z cyfrowym zapisem pracy doktorskiej:

1. Marta Szmyd *Duch ukryty w drzewach. Tradycja i sztuka japońskiego ciesielstwa* – dysertacja, nazwa pliku:
MARTA_SZMYD_doktorat_dysertacja_sklad_rozkladowki.pdf
układ poziomy, objętość 77 stron – rozkładówki, format pdf;

Pozostała forma elektroniczna, uzupełniona:

1. Marta Szmyd – portfolio,
nazwa pliku: PORTFOLIO_doktorat_spread_mini.pdf
układ poziomy, objętość 31 stron – rozkładówki, format pdf;
2. Marta Szmyd – abstrakt,
nazwa pliku: Marta_Szmyd_abstract_PL_ENG.docx
1 strona, format docx;
3. Marta Szmyd – dokumentacja / arkusz kandydata,
nazwa pliku: DOKTORAT_dokumentacja_Załącznik-nr-2-do-Zasad-i-trybu-postepowania-w-sprawie-nadania-stopnia-doktora-w-Uniwersytecie-Pedagogicznym-

im.-Komisji-Edukacji-Narodowej-w-Krakowie (1).pdf

układ pionowy, objętość 15 stron, format pdf;

4. Marta Szmyd – oświadczenie do ewaluacji,

2022 Oświadczenie do ewaluacji –

załącznik_4_zarządzenie_R_86_2020_marta_szmyd.pdf

układ pionowy, objętość 6 stron, format pdf;

5. opinia promotorska dr hab. Ewy Pawluczuk

nazwa pliku: opinia-Marta-Szmyd.docx, objętość 2 strony, plik docx

Informacje o doktorantce

Marta Szmyd jest absolwentką Akademii Sztuk Pięknych im. Matejki w Krakowie. W 2008 roku uzyskała dyplom magisterski z wyróżnieniem na Wydziale Form Przemysłowych w Pracowni Projektowania Komunikacji Wizualnej, gdzie jej promotorem był profesor Władysław Pluta.

W trakcie nauki na uczelni, Marta Szmyd aktywnie uczestniczyła w programie stażowym w renomowanym studiu projektowym Mama Studio z Warszawy. Dodatkowo, jako część programu wymiany studentów CEEPUS, miała okazję studiować na Akademii Sztuk Pięknych w Zagrzebiu. Ponadto odbyła praktyki zawodowe w firmie Hand Made z Krakowa. Wszystkie te doświadczenia były związane z rozwijaniem umiejętności z zakresu typografii, budowania marek oraz zrozumienia rynkowych aspektów pracy projektanta.

Od roku 2020 Marta Szmyd jest pracownikiem Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie na stanowisku asystentki w Instytucie Sztuki i Designu. Jej wybór do tej roli sugeruje, że jest cenioną profesjonalistką, posiadającą wiedzę i doświadczenie w dziedzinie komunikacji wizualnej. Uważam, że jej doświadczenie zawodowe oraz znajomość realiów rynkowych mogą stanowić wzmocnienie Instytutu, a sama doktorantka może być ważnym ogniwem w rozwoju tej instytucji.

Działalność twórcza – osiągnięcia artystyczne/projektowe

Po ukończeniu studiów magisterskich w 2008 roku Pani Marta Szmyd z sukcesem rozwija swoją karierę jako projektantka. Współtworzy też studio projektowe *mill studio*. Jej głównym obszarem specjalizacji jest komunikacja wizualna, tworzenie wizerunków marek, tożsamość wizualna. Przez lata pracy zawodowej miała okazję współpracować z dużymi firmami, instytucjami naukowymi, kulturalnymi oraz organizacjami pozarządowymi. Nie zabrakło również projektów dedykowanych klientom indywidualnym i korporacyjnym.

Pani Marta Szmyd w swoim portfolio skupia się głównie na projektowaniu systemowym – key visualach, znakach, piktogramach/ikonach oraz materiałach mobilnych/stronach

internetowych. Ten zbiór projektów wyraźnie ilustruje wszechstronność i profesjonalizm Pani Marty Szmyd w dziedzinie projektowania identyfikacji wizualnej. Jej prace przyczyniają się do wizualnego kształtowania różnych instytucji i inicjatyw, co stanowi dowód na jej zdolność dostosowywania się do różnorodnych wyzwań projektowych.

Portfolio Pani Marty Szmyd to starannie wyselekcjonowane prace, które stanowią istotny element jej dorobku projektowego. Oprócz zaprezentowanych realizacji, jak sądzę, istnieją inne interesujące projekty, które nie znalazły się w portfolio. Oceniam, że wymienione realizacje są istotne i wpisują się w charakter i zakres pracy doktorskiej. Doktorantka w portfolio wymienia współpracę z Plannerem, ale zabrakło mi projektów dla innych klientów zagranicznych, takich jak NGO Council of the Baltic Sea State, International Senior Lawyer Project, Rasmussen Global, IP Global z Hong Kong i European Network of Living Labs z Belgii. Interesują mnie nie tylko same realizacje, ale również chętnie poznałbym komentarze autorki na temat jej metod i strategii związanych z budowaniem wizerunku oraz komunikacją na linii projektant – klient zagraniczny.

Pani Marta Szmyd oddaje się również sztuce projektowej o charakterze społecznym. Jednym z wyjątkowych przykładów jest jej współpraca *pro bono* ze Szpitalem św. Ludwika w Krakowie oraz z Małopolskim Związkiem Pracodawców Zakładów Opieki Zdrowotnej. Jest także współzałożycielką Stowarzyszenia ŁAD, w ramach którego prowadzi różnorodne projekty o znaczeniu społecznym. Jej determinacja i gotowość do wykorzystania umiejętności projektowych w celu polepszenia życia innych są inspirujące i godne uznania. Dzięki takim inicjatywom Marta Szmyd pozostawia trwały ślad w społeczności lokalnej, przenosząc swoją kreatywność poza komercyjną pracę projektową.

Praca doktorska, dysertacja

Warto podkreślić, że duże doświadczenie doktorantki w tworzeniu wizerunku wydarzeń/marki, współpracy z różnymi instytucjami/firmami oraz zrozumienie potrzeb rynkowych miało ogromny wpływ na przygotowanie i merytoryczną jakość pracy doktorskiej. Szczególnie imponujący jest dorobek w dziedzinie projektowania identyfikacji wizualnych. Identyfikacje wymienione w portfolio odegrały znaczącą rolę w procesie tworzenia pracy doktorskiej i nie sposób ich nie docenić, doktorantka odwołuje się do nich w dysertacji, co czyni je istotnym elementem pracy doktorskiej.

Szczególnie godny uwagi jest jej udział w kompleksowych i monumentalnych projektach, takich jak „Kraków Culture” który powstał z inicjatywy Prezydenta Miasta Krakowa i krakowskiego Biura Festiwalowego w celu promowania wydarzeń kulturalnych w 2021 roku. Projekt ten wyróżnia się kreatywnym wykorzystaniem akcentu diakrytycznego znaku "ó" w różnych kontekstach graficznych, zrealizowanych w sposób, które niewątpliwie nadaje mu

unikalny charakter. Dużym stopniem trudności tego projektu było połączenie różnorodności oferty kulturalnej miasta, w sposób spajający ją z różnym krojem pism w ramach jednego znaku identyfikującego daną inicjatywę czy wydarzenie. To doświadczenie zaowocowało zestawieniem europejskiego i azjatyckiego duetu typograficznego w identyfikacji wystawy *Duch ukryty w drzewach. Tradycja i sztuka japońskiego ciesielstwa*. Krojów Helvetici Neue z Glitther Syavina. W dalszej części wrócę jeszcze do tego wątku.

Innym interesującym przykładem jest identyfikacja wizualna dla Teatru Nowego im. Witkacego w Słupsku z 2017 roku, gdzie dominującym i powracającym elementem jest mocny, dynamiczny sygnety oparty na ukośnych liniach. Ta forma doskonale wydobywa różne warstwy wizualne, nadając im jednocześnie przejrzystość i uporządkowanie. Kolejną interesującą realizacją jest projekt konkursowy zorganizowany przez Muzeum w Gliwicach w 2013 roku, który został nagrodzony przez Muzeum Widzialne w kategorii na „Najlepszą identyfikację muzeum”. Charakterystyczny detal sygnety muzeum znalazł swoje odzwierciedlenie w niemalże każdym wizualnym kontekście. Identyfikacja godna uwagi ze względu na swoją dynamiczność, klarowność wizualną oraz czytelność typografii w materiałach informacyjno-promocyjnych. Ponadto warto jeszcze zwrócić uwagę na lekki wizualnie projekt, oparty przede wszystkim na kontrastowym zestawieniu typografii w monogramie Energy and Environmental Engineering dla Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie i Shibaura Institute of Technology w Tokio w ramach programu KATAMARAN Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (NAWA) w 2021 roku. Bardzo podoba mi się identyfikacja Galerii Fotografii Kowalski z 2021 roku z ciekawym pomysłem na logo i specyficzną przestrzeń informacyjną, atutem jest ograniczona achromatyczna paleta – czerń i biel.

Marta Szmyd wykorzystuje swoje bogate doświadczenie w kształtowaniu projektu doktorskiego, zdając sobie sprawę, że kluczowym elementem udanego projektu jest pełne zrozumienie kontekstu i potrzeb zleceniodawcy. Wysoki stopień opanowania efektywnych metod działania, które wykorzystywała w dotychczasowym tworzeniu projektów, stanowią solidną podstawę. Jej proces projektowy rozpoczyna się od identyfikacji problemu, często na podstawie briefu. Jednak w przypadku doktoratu można dostrzec, że stosuje również pogłębione wywiady z wieloma osobami, takimi jak przedstawiciele Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha, kurator dr Dominik Lisik, dr Marcelo Nishiyama związany z Muzeum Narzędzi Ciesielskich Takenaka w Kobe, czy malarz Masakazu Miyanaga. Kolejnym krokiem było przeprowadzenie starannych badań (research), aby zgłębić temat i zdobyć niezbędne informacje. To podejście sprawia, że wszystkie te projekty są dobrze dopasowane do rzeczywistych warunków działania, a przekazy są spójne z założeniami projektu. W swojej dysertacji przytacza trzy przykłady identyfikacji wystaw japońskiej ciesielki ze świata z okresu 2018-2022, w tym dwóch w Nowym

Jorku i jednej w Pasadenie. Ponadto, odnosi się do przykładów wystawy stałej i czasowych w Muzeum Narzędzi Ciesielskich Takenaka w Kobe oraz analizuje i ocenia książki wydane przez muzea na okoliczność wystaw związanych z tematem swojej pracy. Okazuje się, że kluczowym etapem w procesie powstawania identyfikacji wizualnej jest formułowanie założeń projektowych i wniosków opartych na przeprowadzonych badaniach, co stanowi solidną podstawę dla dalszego rozwoju projektu.

Dzięki wiedzy, zaangażowaniu i precyzji Marta Szmyd osiąga pozytywne efekty w opracowaniu wystawy *Duch ukryty w drzewach. Tradycja i sztuka japońskiego ciesielstwa*.

Na pierwszy rzut oka główny motyw wydawał się być zbyt prosty i oszczędny. Jednak po zapoznaniu się z dysertacją, dostrzegłem wspólną nić, która łączy całość. Marta Szmyd, podobnie jak Japończycy, kieruje się w swojej pracy projektowej ascezą, spokojem oraz dążeniem do harmonii. Te podobieństwa znajdują odzwierciedlenie w jej podejściu do projektowania, gdzie minimalizm i prostota pełnią kluczową rolę. Marta Szmyd skupia się na istotnych elementach, eliminując zbędne ozdoby, co pozwala osiągnąć spokój w percepcji i klarowność w komunikacji wizualnej. Jej prace udanie realizują ideę harmonii i równowagi, dokładnie w takim duchu, jak japońska praktyka harmonizowania natury i otoczenia. Zdobyta wiedza i umiejętności, a także podejście do ich wykorzystania, sprawiają, że jej projekt jest spójny i trafny. Jej identyfikacja wizualna odzwierciedla te wartości, w wyniku czego jest zarówno estetyczna, jak i funkcjonalna.

Jednak zastanawiam się, czy wiodący motyw typograficzny oparty na parze krojów pisma: Helvetic i Glitther Syavina, nie rozchwiewa równowagi poprzez różnorodność stopni pisma w tej jednej przestrzeni informacyjnej. Zauważyłem, że występuje tu aż pięć różnych wielkości tekstu. Może to o odrobinę za dużo? Niemniej jednak, zauważam, że ta sama informacja, pozbawiona tłumaczenia angielskiego, działa zdecydowanie korzystniej i jest bardziej czytelna.

Zwróciłem uwagę na rozbudowaną identyfikację wizualną, która została wzbogacona o cztery symbole geometryczne, z którymi związane są konkretne cele i przypisane sekcje wystawy. Te symbole zostały przedstawione za pomocą rozmytej linii, co nawiązuje do tonalnych krawędzi błękitnego prostokąta. Ich forma wywodzi się bezpośrednio z techniki *kumiko*, która opiera się na konstrukcji misternych ornamentów przy użyciu drewnianych modułów, zazwyczaj trójkątnych. Wzory *kumiko*, oparte na siatce o kątach 30 stopni, tworzą modułowe sześciokąty o różnej intensywności szczegółów. Te wzory przypominają gwiazdy lub rozety, przenikają się, tworząc integralną całość. Pani Marta czerpie inspirację z tych modułów, które znajdują się na parawanie wieńczącym wystawę. Są one nieodłączną częścią przestrzeni muzeum, pełnią rolę narzędzia identyfikującego, a także zostały wykorzystane na materiałach promocyjnych towarzyszących wystawie oraz wzmocniły informacje w mediach społecznościowych. To doskonały przykład integracji tradycji japońskiego rzemiosła z nowoczesnymi rozwiązaniami w projektowaniu

identyfikacji wizualnej, który odzwierciedla zarówno historię, jak i współczesność ekspozycji.

Dysertacja

Po zapoznaniu się z dysertacją Pani Marty Szmyd pt. "Duch ukryty w drzewach. Tradycja i sztuka japońskiego ciesielstwa", zauważyłem, że autorka posługuje się pojęciami i terminologią z obszaru komunikacji wizualnej. Jej język jest usystematyzowany i oparty na fachowej terminologii.

Dysertacja zawiera również dużą ilość ikonografii, co wzbogaca treść i pomaga w lepszym zrozumieniu prezentowanych materiałów. Niemniej jednak, w niektórych przypadkach brakuje przypisów lub odnośników, co mogłoby ułatwić czytelnikowi identyfikację źródeł lub kontekstu, w którym zostały użyte konkretne terminy.

Podsumowanie

Jestem pod wrażeniem precyzyjnie sformułowanych celów, które zostały postawione przez doktorantkę, oraz ich perfekcyjnej realizacji z niezwykłą dokładnością i wnikliwością. Pomimo drobnych uwag, projekt Marty Szmyd stanowi kompleksowy i nowoczesny produkt w dziedzinie komunikacji wizualnej, a jej działania wyróżniają się rzetelnością i perfekcją. Tworzenie wystawy *Duch ukryty w drzewach. Tradycja i sztuka japońskiego ciesielstwa* rozpoczęła od stworzenia plakatu, a ostatecznie wypracowała unikatową ofertę z wieloma interesującymi rozwiązaniami. Doktorantka z powodzeniem wykreowała spójną tożsamość wizualną wystawy, angażując się w badania środków wyrażenia, materiałów, a także analizując przestrzeń obu płaszczyzn: nośników komunikatów wizualnych i przestrzeni galerii.

Konkluzja

Po przeanalizowaniu rozprawy doktorskiej zatytułowanej *Duch ukryty w drzewach. Tradycja i sztuka japońskiego ciesielstwa* i dokumentacji dorobku mgr Marty Szmyd stwierdzam, że przedłożona mi do oceny praca stanowi oryginalne dzieło artystyczne, spełniające kryteria pracy doktorskiej określone w art. 187 Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.). Wniosuję zatem o nadanie pani mgr Marcie Szmyd stopnia doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuk plastycznych i konserwacji dzieł sztuki.